

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 16 april 2009

MEDITATIE

...En Petrus

Zegt het Zijn discipelen, zo sprak de engel in het graf tegen de vrouwen. Zegt hen dat Jezus leeft en dat zij Hem in Galilea zullen zien, gelijk Hij beloofd heeft. Gaat heen, en maakt het Zijn discipelen en Petrus bekend. Aan Zijn discipelen en Petrus?

Waarom wordt Petrus hier apart genoemd en bovendien het laatst? Moet het niet wezen: Zegt het Petrus en de andere discipelen? Want wanneer de namen van de discipelen door de evangelisten worden genoemd, dan staat Petrus altijd voorop. Wordt er iets gezegd namens al de discipelen, het is Petrus die het woord voert. Hij is als de eerste onder zijns gelijken. En toch, de engel vergist zich niet. Hij is een predikant die niet in woorden struikelt. Zoals de opgestane Heere het hem geboden heeft, zó spreekt hij. Hij doet er niet aan toe of af. Elk woord staat op de juiste plaats: Zijn discipelen en Petrus.

Alsof Petrus geen discipel van Jezus meer is. Alsof hij er bijhangt en niet meer bijhoort.

En inderdaad, zó lag het bij Petrus. De

Doch gaat heen, zegt Zijn discipelen en Petrus...

Markus 16 : 7a

boodschap die de vrouwen hem zouden brengen, stemt overeen met zijn hart. Voortdurend klonk in hem het hanengekraai. Steeds weer zag hij Jezus' ogen. Met leugen, eedzwering en zelfvervloeking had hij ontkend dat er ook maar iets was tussen hem en die Mens. Met haast had hij de binnenplaats verlaten, maar de satan was even haastig meegegaan. En hoe bitter ook de bittere tranen van Petrus waren, de hel zifte door. Nu was het met hem gedaan. Die een discipel was geweest, zou eeuwig vergaan. O, wie zal zeggen welke golven en baren over Petrus zijn heengespoeld - in het eenzame, als een verloren mens, de wanhoop nabij. Simon moest als Simon omkomen. Het werd in die bange nacht, vol van benauwdheid en droefenis, voor hem een afgesneden zaak. Eeuwig wonder zou het wezen als hij nog een plaats van een

huurling mocht ontvangen - als het mocht wezen: de discipelen van Jezus en Petrus.

Een discipel te zijn van Jezus, Die niet meer is? Is dat een voorrecht? Als een buitenstaander met hen te mogen leven, kan dat nog een wonder zijn? Dat wordt alleen gekend door één die God rechtvaardigt, maar tegelijk de liefde omdraagt die nimmermeer ver- gaat.

Petrus is een gelovige gebleven, omdat Jezus voor hem heeft gebeden. Hij is Petrus gebleven, omdat Jezus voor hem heeft geleden. Waren zijn zonden Jezus' diepste wonden, zijn bittere tranen waren vrucht van Jezus' bitter lijden. Had Petrus de helse smarten verdiend, de Man van smarten heeft voor hem de straf gedragen. Moest hij geslagen worden tot de dood, zijn Herder heeft zijn schuld verzoend.

Gaat heen, zegt Zijn discipelen en Petrus... Zegt het tegen allen, en tegen Petrus nog eens apart. Laat hem weten dat Ik hem Petrus noem en niet Simon. Zegt hem persoonlijk dat Ik ben opgestaan en hem tot Mijn discipelen reken. Zal Ik leven, en Petrus sterven? Heb Ik Mijn bloed gestort, en zal hij omkomen? Begeer Ik hem te zien, en zal Hij Mij niet zien? Ik leef, en hij zal leven!

Na deze boodschap vanuit Zijn liefdehart, heeft de opgestane Heere Zich het eerst aan Petrus geopenbaard. Hij was het eerst aan de beurt van al de discipelen. Die meende de grootste te zijn van allen, was nu de kleinste. Die altijd vooraan stond, was nu het verst verstrooid. Maar Zijn Herder haastte Zich tot hem en vond hem als enkel zonde, doorweekt van bittere tranen. Hij vond hem als een verloren schaap en raapte hem op met Zijn gelittekende handen en legde hem op Zijn schouders. Daar mocht Petrus vrede vinden. Daar werden zijn bittere tranen met onuitsprekelijke vreugde gemengd.

Toen Markus zijn evangelieboek schreef, schreef hij op wat hij hoorde van Petrus. En alléén in dit evangelieboek staat: ... en Petrus. Onmogelijk

Inhoud

87e jaargang

Nr. 29

- 1 Meditatie: ...En Petrus
- 2 Bijbelstudie: Psalm 139 (4)
- 3 Studenten spreken emeriti (3): Niet starten
- 5 De avondschemering van het leven (6)
- 6 Dominee worden (4)
- 8 Enkele notities over de invloed van Calvijn in Nederland (5)
- 9 Boeknieuws
- 10 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 12 Kerkdiensten

was het dat Petrus die twee woorden zou vergeten. Onmogelijk dat hij het verborgen kon houden. Het moest de vergetelheid worden ontruk!

Weet u er van dat in de prediking gezegd wordt hoe het in uw hart ligt? Bent u als een buitenstaander er wel eens bijgezet, en als een verlorene met een genadenaam genoemd? O, Gods kinderen krijgen oefeningen, maar anders dan ze denken. Eeuwig wonder zal het zijn, niet allereerst dat Hij Zijn volk van vrede spreekt, maar ook mij.

Niet allereerst dat Hij tot Zijn discipelen komt, maar ook tot mij. En

nooit zal de bodem gevonden kunnen worden in Zijn liefde en waarheid, wanneer Hij hen toeroept: Weest blijde met mij, want gij zijt geheel schoon, Mijn vriendin, en er is geen gebrek aan u!

Geef dat mijn oog het goed'

aanschouw'

*'t Welk Gij, uit onbezweken trouw,
Uw uitverkoor'nen toe wilt voegen;
Opdat ik U mijn Rotssteen noem',
En delend in Uws volks genoegen,
Mij met Uw erfdeel blij beroem'.*

Barneveld,

ds. C. Hogchem

stad zult gekomen zijn, zo zal u een mens ontmoeten, dragende een kruik water; volgt hem in het huis waar hij ingaat... bereid het aldaar.' (Lukas 22:7-13). Temidden van Zijn diepe vernedering toonde Jezus de heerlijkheid van Zijn goddelijke alwetendheid: Wanneer u in de stad zult gekomen zijn, zie uit naar een man die u tegemoet komt, torsend een watervat op zijn schouder. U hoeft hem alleen maar te volgen, u moet zijn in het huis waar hij ingaat.

Jezus wist waar die man lopen zou én wat hij tegen de discipelen zeggen zou. Jezus weet alle dingen. Niet alleen een half uur van tevoren, maar van eeuwigheid. Ook de voor ons zo gewone dingen. Is Zijn kennis niet wonderbaar? Hij ziet onze wegen en telt onze treden (Job 31:4). Van de moeder als ze in haar huis bezig is, als ze met een tas aan haar arm naar de winkel gaat, als ze...; van de jongens en meisjes die op weg zijn naar school; van de onderhoudsmonteur die zijn werkt doet.

Maar waarom zegt Jezus niet tegen Petrus en Johannes in welke straat ze moeten zijn, en hoe het huis waar ze moeten zijn eruit ziet? Waarom noemt Hij niet de naam van de eigenaar, maar spreekt hij van 'een mens' (in het oorspronkelijke zoveel als N.N., een zekere man, voor u onbekend)? Omdat Hij ook de treden van Judas telt en weet van de raad van de goddelozen. Hun verborgen besprekingen waren voor Hem niet verbor-

BIJBELSTUDIE

4

Psalm 139

Psalm 139 : 1-6

Judas Iskariot

*Veel kan een mens meemaken,
de helderste bewijzen van Gods
alwetendheid hebben ervaren,
en toch vreemdeling zijn van de
zaligmakende kennis van God.*

Dat is op een aangrijpende wijze openbaar gekomen bij Saul, zoals dat ook even aangrijpend gebleken is in het leven van Judas Iskariot.

Toen Jezus Petrus en Johannes uitzond om te Jeruzalem het pascha te bereiden, vroegen zij Hem: 'Waar wilt Gij dat wij het bereiden?' Het is genade als wij met onze plicht ons in afhankelijkheid tot Hem wenden. Het is genade te weten dat wij niets vermogen in eigen kracht. Wat wilt Gij? Hoe wilt Gij? Wanneer en waar wilt Gij?

En Hij zeide tot hen: 'Zie, als gij in de

De Saambinder

**Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten**

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

**Bijdragen van medewerkers en boeken
ter recensie aan:**
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@klikSAFE.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:
ds. C. Neele, Yacinthenstraat 1,
2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: cneele@klikSAFE.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk)
en berichten aan:**
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@klikSAFE.nl

Aanlevertijd:
Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

**Opgaven kerkdiensten
en beroepingswerk aan:**
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag**
in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties
uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

**Correspondentie-adres
Noord-Amerika:**
Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

*De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud van:
de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.*

gen. Hij wist dat Judas op een geschikte gelegenheid en tijd loerde om Hem zonder rumoer gevangen te laten nemen. Daarom spreekt Jezus niet vrijuit. Wel is Zijn tijd nabij, maar Zijn ure is nog niet gekomen. Hij heeft Zijn gevangenneming kunnen ontgaan, maar Hij heeft het niet gewild. Het Lam zal worden geslacht ten leven van een doodschuldig volk, maar eerst zal Hij Zijn dood verkondigen. Grotelijks begeerde Hij het pascha met Zijn discipelen te eten en het Avondmaal in te stellen, zichtbaar predikend het Nieuwe Testament in Zijn bloed. Zal Judas of wie ook dat verhinderen? Volkomen is de raad van de goddelozen onderworpen aan Gods raad!

Hebt u het gehoord, Judas, wát Jezus zei en hóe Hij het zei? Begrijpt u niet dat Hij u ernstig waarschuwt? Weet Jezus dat die man over een half uur

Petrus en Johannes tegemoet zal komen, dragend een waterkruik, en zal Hij dan níet weten dat u bent heengegaan en wat u besproken hebt met de overpriesters en de hoofdmannen?

Wat heeft Judas in de achterliggende jaren wel niet allemaal gezien en gehoord? Heeft hij nu nóg geen enkel besef van Jezus' alwetendheid? Heeft hij zich zo verhard dat hij ook deze waarschuwing niet begrijpt of ter harte neemt? Drie jaar heeft Jezus hem verdragen, wetend dat hij een duivel was, en nog stééds legt Hij arbeid aan hem ten koste. Maar Judas ging door. Zeker, de Schriften moesten vervuld worden. Oók wat David eeuwen tevoren gesproken had: 'Zelfs de man mijns vredes, op welken ik vertrouwde, die mijn brood at, heeft de verzenen tegen mij grotelijks verheven' (Psalm 41:10). Maar Gods hei-

melijke raad wordt uitgewerkt zonder heimelijke dwang. Wat Judas deed, deed hij moed- en vrijwillig. Zijn zonde bracht hij tot rijpheid, haastelijk vervullend de maat van zijn ongerechtigheid (Johannes 13:27). Niet lang daarna ging hij in het holst van de nacht aan het hoofd van een bende om Jezus te overrompelen. Maar Jezus zei tot Zijn discipelen: 'Staat op, laat ons gaan; zie, hij is nabij die Mij verraadt' (Mattheus 26:47). Nog voordat Jezus werd weggeleid naar Golgotha, dragende Zijn kruis, had Judas zich verhangen, heengaande naar zijn eigen plaats (Mattheus 27:5, Handelingen 1:18, 25). Wee die mens!

(wordt vervolgd)

Barneveld,

ds. C. Hogchem

STUDENTEN SPREKEN EMERITI

3

Niet starten

We spraken met ds. J. Mijnders, die sinds 1991 als emerituspredikant de gemeenten nog met lust mag dienen. Hij was predikant van de gemeenten Rijssen-Zuid, Ridderkerk en Veenendaal, van 1970 tot 1991.

Een predikant met een opmerkelijke levensloop, die gewaagt van de bemoeienissen des Heeren. Een oude broeder die mag spreken over 'het grootste wonder' in een mensenleven, Gods genade in Christus Jezus'.

Sterven

Jan Mijnders werd geboren op 11 juni 1921 te Dordrecht. Hij doorliep de mulo en werd aangenomen als leerling boekbinder in Dordrecht. In 1938 leerde hij Sjaan Kijkuit kennen met wie hij zich in 1940 verloofde. Hij leefde tot zijn 21e jaar naar het goeddunken van zijn hart, tegen beter weten in.

Toen zijn vader aan tafel Psalm 91 las, schoot de Heere een pijl in zijn hart, waarop hij uitriep: 'O God, ik ben onbekeerd en sta buiten die schuilplaats, wat inhoudt: sterven!'

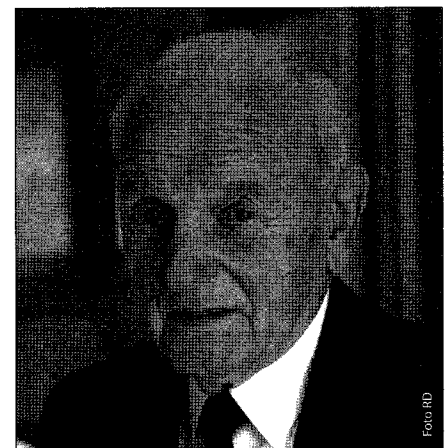
Dit bleef voor de omgeving niet verborgen. De eerste ontmoeting met zijn verloofde in die dagen staat nog als in zijn geheugen gegrift. 'Ik stelde haar voor de keus: of de weg van de zonde verlaten, of de verloving verbreken. Haar keus was een onvoorwaardelijke Ruths keuze, waarvan God alleen de eer'.

Mijnders werd vier maanden later in Duitsland te werk gesteld. De zondag daaraan voorafgaand, op 12 februari 1942, mocht hij, maar ook zijn verloofde onder een preek van ds. W.C. Lamain geloven dat hij weer zou terugkeren naar Nederland. Hij was bepaald bij de woorden uit Hebréeën 13:5b: 'Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten.'

Bij het afscheid in de consistorie zei de dominee: 'De God, Die in Holland regeert, is ook in Duitsland.' Op 6 juni 1945 keerde Mijnders terug naar huis. Deze bijna twee en een half jaar in Duitsland werd voor hem een tuchtschool, een oefenschool, maar ook een 'vruchtschool'. Ze trouwden een jaar later en gingen wonen in Den Haag, waar hij werk kreeg bij de staatsdrukkerij.

STUDENTEN SPREKEN EMERITI

De komende maanden gaan studenten van de Theologische School in gesprek met de emeritus predikanten van onze gemeenten. Deze maand: ds. J. Mijnders

Dienen

Mijnders werd na enige tijd diaken. Ruim twee jaar later werd hij tot ouderling gekozen, maar hij voelde zich onbekwaam tot dit ambt. Toch mocht hij dit ambt door een onmogelijke weg aanvaarden, wat zijn vrouw tot haar verbazing in de kerk moest horen. Mijnders zelf moest die zondagmorgen bij de kinderen blijven. 'Toen is de Heere overgekomen met de woorden uit Psalm 27: 'Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten, maar de HEERE zal mij aan-

nemen. Toen mijn vrouw na die dienst thuiskwam, had ik haar wat uit te leggen, maar mocht ik ook vertellen hoe goed de Heere was'.

Mijnders legde samen met zijn onvergetelijke ambtsbroeder ouderling Th. Verweij veel bezoeken af en mocht tevens een ambtelijke leerschool doorlopen.

De Heere nam de lust uit zijn dagelijkse werk weg. Mijnders trad in dienst bij een grafisch bedrijf in Utrecht. Korte tijd later werd hij in Utrecht tot ouderling gekozen.

Afgewezen zeker?

Op zekere keer reed hij met ds. C. Harinck mee, die van 1962 tot 1971 de gemeente van Utrecht diende. De broeders kwamen uit Dordrecht. Onderweg zette ds. Harinck de auto stil en vroeg hem onverwacht: 'Loop jij soms met een roeping voor het leraarsambt?'

Ds. A. F. Honkoop had aan ds. Harinck verteld dat zijn vader, ds. P. Honkoop, vast te geloven had gekregen dat Mijnders nog eens op de preekstoel zou komen. Mijnders moest bekenen dat hij daarmee liep te tobben, maar had dat nog tegen niemand willen zeggen.

In de nacht van Pasen 1965 kwam hij in grote zielennoed, waarin de Heere overkwam met de verschijning na de opstanding aan Maria Magdalena, met de woorden uit Johannes 20:17: 'Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader; maar ga heen tot Mijn broeders, en zeg hun: Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God.' Hij mocht daar als de grootste der zondaren in aanbidding aan Gods voeten neervallen en een levende Jezus ontvangen.

Ds. Harinck vroeg enkele dagen later of hij zin had mee te gaan naar de synodepreek van ds. A. Hofman. Deze nam als tekst: 'Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden.' De Heere kwam terug op de woorden: 'Ga heen, zegt Mijn broeders...'

In een nacht van strijd bepaalde de Heere hem bij Genesis 45:28: 'En Israël zeide: Het is genoeg, mijn zoon Jozef leeft nog; ik zal gaan en hem zien, eer ik sterve.' Toen mocht Mijnders capituleren. Hij vroeg een attest en kreeg dat ook, maar werd vervolgens door het curatorium afgewezen. Bij thuiskomst zei zijn vrouw: 'Afgewezen zeker? Ja, de Heere kan geen mensen gebruiken die al dominee zijn voordat ze dominee zijn.' Na een

veelbewogen jaar mocht hij opnieuw naar Rotterdam en werd hij aangenoemen.

Niet starten

Mijnders volgde samen met L. Blok de lessen op de Theologische School. Eens moest hij voor docent Van Bochove een verhaal schrijven over Luther. Het was Bochove vooral om de Nederlandse taal te doen en Mijnders kreeg zijn verhaal terug met de opmerking: 'viel niet tegen'.

Mijnders had gelegenheid gekregen om te spreken, maar het bleef langer dan een minuut stil. Hij wist geen woord uit te brengen.

Na enkele jaren was de tijd aangebroken dat hij een proefpreek moest houden. Mijnders had gelegenheid gekregen om te spreken, maar het bleef langer dan een minuut stil. Hij wist geen woord uit te brengen. 'Dan duurt een minuut erg lang. Toen pas opende de Heere mijn mond'. Na de bespreking van de preek sprak ds. L. Rijkssen: 'Ja Mijnders, het valt niet mee, hè, als de motor niet wil starten.'

Eerlijk

Aan de ene zijde was er een opzien en een onmogelijkheid, aan de andere kant tegelijk een uitzien en verlangen om de algenoegzaamheid van de Zaligmaker aan zondaren bekend te maken. Het was voor hem een wonder dat het hem vergund was een stichtelijk woord te gaan spreken.

Zijn eerste gemeente was Enkhuizen. Die bewuste zondag liet de Heere Zich niet onbetuigd en mocht Mijnders Zijn ondersteuning en hulp kennelijk ervaren. Hij moest natuurlijk op school verslag doen van die zondag. Hij wilde niet huichelen of vroom doen en dus zei hij: 'Dominee, ik zou jokken als ik zou zeggen dat het niet gegaan is.' Waarop ds. Rijkssen antwoordde: 'Nu heb ik er eentje die tenminste eerlijk is.'

De Deur

Mijnders slaagde voor het laatste examen op de Theologische School en werd beroepbaar gesteld. Er was een opzien en ook een uitzien of de Heere Zelf de weg wilde wijzen. Op 12 juni 1970 viel de eerste beroepsbrief in de bus: uit Veenendaal. Meerdere gemeenten volgden. Mijnders zei tegen zijn vrouw: 'Als de Heere de weg niet

in de dadelijkheid wijst naar een andere gemeente, dan gaan we naar Veenendaal'. Waarop zij antwoordde: 'Wat trekt je?' Zijn antwoord was: 'De liefde'.

De gemeente van Rijssen werd echter op zijn hart gebonden, al wilde hij er niet naartoe. In de laatste nacht voor de beslissing belde Geertje Haasse 's morgens om half 5 met de vraag: 'Domi, hoe staat het met het beroep van Riessen?' Mijnders antwoordde: 'Je hoort het wel' en legde de hoorn neer. Toen mocht hij zich overgeven om naar Rijssen te gaan.

Het classikaal examen vond plaats op 21 juli 1970. Mijnders' proefpreek ging over Johannes 10:9: 'Ik ben de Deur; indien iemand door Mij ingaat, die zal behouden worden; en hij zal ingaan en uitgaan, en weide vinden.' Hij werd op 26 augustus 1970 bevestigd door ds. K. de Gier.

De andere gemeenten

Na drie jaar kreeg hij een beroep van de gemeente Ridderkerk. Hij kon die gemeente niet kwijtraken, maar schreef toch een bedankbrief. Zijn zoon zou die brief de volgende morgen posten, maar de Heere maakte hem die nacht bekend dat Gods weg naar Ridderkerk leidde. Ds. Mijnders riep de kerkenraad bijeen en deelde mee dat hij naar Ridderkerk moest. Ouderling Koster zei in tranen: 'Dominee, hier staat de schuldige. Ik kon u altijd aan de Heere kwijt, en toen u het beroep van Ridderkerk kreeg, meende ik dat het wel zou meevallen. Ik dacht dat u wel zou bedanken en ben er niet mee op de knieën gegaan'.

Ds. Mijnders had een goede tijd gehad in Rijssen en voelde zich nauw aan de jeugd verbonden. Hij werd als het ware van de gemeente losgescheurd.

Na zes jaar ontving hij een beroep uit Veenendaal, wat hij mocht aanvaarden. Mevrouw W. Verweij-Van Zuilichem vertelde hem later dat zij, toen hij kandidaat was en het beroep uit Veenendaal ontving, mocht geloven dat hij naar Veenendaal zou komen. De Heere heeft het waargemaakt, al was het na Rijssen en na Ridderkerk. Op 1 juli 1991 kreeg hij eervol emeritaat.

Ontmoetingen

Onvergetelijk waren de gezelschappen met geoefend volk van God. Op de dag dat de 'oude Dika' in Rijssen honderd jaar werd, was haar woning vol gasten. Ze was bezig uit haar leven

te vertellen, toen plotseling de burge-meester voor de deur stond. Ze zei: 'Geef de burgemeester een stoel en laat hem even wachten.' Het bezoek van de Koning der koningen ging bij haar voor.

Op de vraag wat de predikant aan jonge studenten en jonge predikan-ten wil meegeven, antwoordt ds. Mijnders: 'Ik ben oud, maar eigenlijk sta ik nog steeds aan het begin. De tij-den zijn donker, maar de Heere zal met Zijn werk doorgaan. Daarom, jongens, op de knieën in jullie stu-deerkamer. Onderzoek en doorzoek het Woord, opdat je nieuwe en oude

dingen mag voortbrengen. Dat er in de gemeenten toch een opwas in de genade zou mogen zijn, om de ver-dienste van Christus. Hij, Die geen zonde gekend heeft, is tot zonde gemaakt en heeft volkomen genoeg gedaan aan het recht Gods. Want de Heere maakt het waar: 'En zie, Ik ben met ulieden al de dagen tot de volein-ding der wereld.' Dan zal het grootste wonder zijn, als ik de goede strijd gestreden heb en mag ingaan om eeuwig de Koning groot te maken.'

Enkhuizen,
Rhenen,

K. Boeder
J. van Rijswijk

verdwijnt als een damp, maar daar staat de gevallen mens niet bij stil. Jakobus schrijft in zijn zendbrief: 'Gij die niet weet wat morgen geschieden zal. Want hoedanig is uw leven? Want het is een damp, die voor een weinig tijds gezien wordt en daarna ver-dwijnt'.

Het is verdampt! Daaraan ontdekt de Heere de Zijnen; als het leven gesteld wordt voor de allesbeslissende eeu-wigheid.

Wij hadden in de morgen een oude man opgezocht in het ziekenhuis. Hij was ernstig ziek. 's Middags om vier uur werden wij innerlijk gedrongen hem opnieuw op te zoeken. De artsen hadden hem de boodschap gebracht dat er geen mogelijkheid meer was tot zijn genezing. Zijn toestand liet een operatie niet toe. Het was voor hem de avondschemering van het leven. De dag was kort en de nacht dichtbij. Hij kon God niet ontmoeten en niet sterven.

Diep bewogen lag hij op zijn bed. Zijn leven was als een damp vergaan. In zijn waarneming was het leven voor-bij en stond hij met lege handen voor God. Het is waar wat Jesaja schrijft: 'Zie, de volken zijn geacht als een druppel van een emmer, en als een stofje van de weegschaal; zie, Hij werpt de eilanden heen als dun stof'. In de ziekenkamer, met een mens voor de poorten van de eeuwigheid, bond de Heere zijn zaak op het hart en gaf een ruime toegang tot de troon van de genade. Een vereniging met Gods wil, gaf te pleiten op Gods gena-de en alvermogen. Er was een overna-me in de hemel, gegrond in de voor-bede van Christus. Het was een zaak Gods geworden.

's Avonds stonden we weer bij zijn ziekbed. Daar lag een ander mens. Wat was de oorzaak? De artsen had-den hem onderzocht en moesten tot hun verbazing vaststellen dat de zeer ernstige ontsteking verdwenen was. Wat is hier gebeurd? Ze wisten er geen raad mee.

De oude man wist het antwoord. Op het noodgeschrei deed God grote wonderen. De andere dag mocht hij naar zijn woning terugkeren. De Heere gaf ook doorbrekende genade, zodat hij met vrijmoedigheid kon ver-tellen van een wonder in de natuur, maar bovenal in de genade. In zijn woning kwamen Gods metgezellen samen, verenigd door de wonderen van God.

In deze bange tijd zegt een minister: 'Het is verdampt'. Er is niets meer van over. Zo eindigt een leven zonder

Een oude moeder in Israël deed een opmerkelijke uitspraak: 'Vraag maar nooit om oud te worden'. Ze was 13 jaar oud toen de Heere haar levend maakte en ze zich leerde kennen als een vreemdeling van God en goddelijke zaken.

Het was het begin van haar vreemde-lingschap en van het stervende leven, dat de levende kerk in het jammerdal gaan moet. Ze was 93 jaar, toen ze de uitspraak deed: 'Vraag maar nooit om oud te worden'.

Door de doorleefde zelfkennis wist ze dat tot de laatste snik een lichaam der zonde en des dood wordt meegedra-gen. Daarom is het een wonder als het einde vrede zal zijn. Het nieuwe leven begeert de volmaaktheid, ze zal in de eeuwigheid het deel zijn van allen die in Christus begrepen zijn. 'Daarom vertragen wij niet; maar hoewel onze uitwendige mens ver-dorven wordt, zo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag'.

De oude moeder had op de school van Christus genadelessen geleerd. Zo heeft Jezus het persoonlijk geleerd: 'Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat gij in Mij vrede hebt. In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen'.

De Heere handelt soeverein met de Zijnen, maar zonder woestijnleven zal niemand het Koninkrijk Gods

beërven. Op reis, door de woestijn, droeg ze tweemaal het weduwkleed. Ze mocht Christus als haar Man overhouden. 'Want uw Maker is uw Man, HEERE der heirscharen is Zijn Naam; en de Heilige Israëls is uw Verlosser; Hij zal de God des gansen aardbo-dems genoemd worden'.

Onze aandacht werd bij haar bepaald door een uitspraak die ik las. Het was een uitspraak van een minister. Hij deed deze om de crisis waarin de wereld zich bevind aan te duiden. 'Er zijn miljoenen verdampt!' Het is een ingrijpende uitspraak. Het

Er wordt gebouwd aan een koninkrijk zonder God. Geld en goed is een ijdel streven. De vastigheid voor de toe-komst wordt gezocht in rijk-dom, eer en algemeen bezit.

leert dat de mens zonder God een ijdel bezit begeert. Er wordt gebouwd aan een koninkrijk zonder God. Geld en goed is een ijdel streven. De vastig-heid voor de toekomst wordt gezocht in rijkdom, eer en algemeen bezit. Het is verdampt! Het is weg, gelijk de damp opstijgt van de akker en ver-dwijnt, alsof het nooit bestaan heeft. De uitspraak is een boodschap voor de ijdelheid zoekende mens. 'Niets kan hier haar stand behouden'.

Ook de mens is enkel ijdelheid. Hij

God; het leven is een schaduw, die verdwijnt.

Gods gemeente leert van Gods zijde dat alles verdampt. Daar hebben ze voor gebogen. Ze hebben van zichzelf niets dat voor God kan bestaan. Maar ze houden over wat van God is en dat is genoegzaam voor de tijd en de eeuwigheid.

Het is naar Gods waarheid en belofte: 'Want Mijn hand heeft al deze dingen gemaakt, en al deze dingen zijn

geweest, spreekt de HEERE; maar op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest en die voor Mijn woord beeft'.

Het is tot bemoediging voor een gelouterd volk: 'Versterkende de zielen der discipelen, en vermanende dat zij zouden blijven in het geloof, en dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods'.

Dirksland,

ds. P. Blok

dewelke geschieden zal door de kerkenraad en de diakenen, mitsgaders het oordeel der classe, of van twee of drie naastgezeten dienaren, en in plaatsen daar geen kerkenraad is, door de classe met bidden en vasten. Ten andere in het examen of onderzoek, beide der leer en des levens, dewelke bij dezelve staan zal, van dewelke zij verkoren zijn.'

Weliswaar gaat het in dit kerkordertitel om het classicaal examen dat aan de bevestiging van de dienaren vooraf gaat. Maar het onderstreept dat de kerk terecht onderzoek instelt. Op diezelfde synode dienden de Zeeuwse afgevaardigden een stuk in waarin zij ook een onderzoek bepleiten van de mannen die zich kandidaat wilden gaan stellen. Daarbij verlangden de Zeeuwen dat er in het bijzonder gelet zou worden op 'zekere (dat wil zeggen overtuigende) kentekenen van godzaligheid, rechtschapenheid en zedigheid'. Daar stemden alle woordvoerders op de synode mee in. Ook hieruit blijkt het belang dat onze vaders hechtten aan onderzoek. Om niet meer te noemen: 'naardien de apostel beveelt dat alles onder de christenen betamelijk en ordelijk zal toegaan, en niemand

4

Dominee worden

Zeker te weten geroepen te zijn tot het predikambt... en dan te stuiten op kerkelijke wachters. Allereerst wachters van een kerkenraad en daarna van een curatorium.

Wachters die vragen op welke gronden de overtuiging is gebaseerd dat iemand moet gaan werken in de wijngaard.

Getuigt dat niet van hoogmoed en eigendunk bij deze ambtsdragers, die menen te kunnen oordelen over het hart van hun medemens? De karikaturen zijn snel gemaakt. En ze zijn ook hardnekkig.

Spanning voelbaar

Nog enkele weken en dan zal D.V. het curatorium van de Theologische School weer bijeenkomen om mannen te horen die menen zich van Godswege geroepen te voelen tot het ambt van herder en leraar. Deze vergaderdagen (op 25 tot 27 mei) geven altijd veel spanning.

Allereerst voor degenen die zich tot het curatorium gewend hebben met het verzoek gehoord te worden. Wat kan het opzien groot zijn. Hoe kan men geslingerd worden tussen hoop en vrees. De gang naar de Boezemsingel wordt meestal onder groot opzien gemaakt. Er hangt ook veel van af. Voor hemzelf, voor zijn vrouw en eventueel zijn gezin. Soms is het ook opmerkelijk rustig in het hart: 'Doch gij mijn ziel, het ga zo 't wil...'

Ook voor de curatoren en adviseerden de docenten zijn deze dagen spanningsvol. Hoe zwaar drukt de verantwoordelijkheid! Wat is er een intens uitzien dat er mannen kunnen wor-

den toegelaten. De nood van de vacante gemeenten drukt. Deze spanning is soms letterlijk voelbaar, zeker wanneer de vrijmoedigheid keer na keer gemist wordt om toe te laten.

Want tegelijk is daar de zorg om te waken over de kudde. Hoe gemakkelijk kan men zich vergissen, zowel naar de ene als naar de andere zijde. Daarom wordt vurig gebeden om de leiding van Gods Geest. Daarom wordt steeds nadrukkelijk om het gebed van de gemeenten gevraagd. Juist omdat de curatoren hun afhankelijkheid beseffen, ervaren zij vaak de soms heftige kritiek als uiterst pijnlijk.

Keer op keer worden er vragen gesteld bij de legitimiteit en de werkwijze van het curatorium. Terwijl de leden van dit college niets anders doen dan wat de kerk hen opdraagt. Want het is toch een duidelijk bijbels gegeven, dat de kerk toeziet op degenen die tot het ambt komen?

Dat er toetsing of beproeving plaatsvindt door de ambten is toch een legitieme zaak? Wij hebben met elkaar in onze gemeenten al decennia lang gekozen voor deze – ik zou bijna zeggen beproefde – vorm van onderzoek namens de kerk.

Onderzoek bijbels

Het onderzoek door de kerk is al tientallen jaren lang een punt van discussie. Gaat de kerk daarin niet te ver? In de Dordtse kerkenordening (1618-1619) lezen we in artikel 4: 'De werkelijke beroeping dergenen die tevoren niet in de dienst geweest zijn, zowel in de steden als ten platte lande, bestaat: ten eerste in de verkiezing,

Aan het begin van de 19e eeuw werd feitelijk iedereen toegelaten. Zelfs mensen die de kruisverdiensten van Christus loochenden, konden de kansel bestijgen. Dat is een belangrijke reden geweest tot de Afscheiding.

anders dan door wettige beroeping in de Kerk van Christus behoort te dienen volgens de christelijke ordening daarvan zijnde, zo is mede het werk der ouderlingen daarop acht te nemen... (formulier bevestiging ambtsdragers)'. Want het blijft en blijkt toch nodig 'naarstige wacht te houden tegen de wolven die in de schaapskooi van Christus mochten komen (Handelingen 20:28)'.

Les uit verleden

In de loop van de tijd heeft dit classicaal examen binnen de kerk van de Reformatie aan betekenis ingeboet. Aan het begin van de 19e eeuw werd feitelijk iedereen toegelaten. Zelfs mensen die de kruisverdiensten van Christus loochenden, konden de kansel bestijgen. Dat is een belangrijke

reden geweest tot de Afscheiding. Juist om die reden hebben de kerken van de Afscheiding weer ernst willen maken met de *toelating* tot het predikambt. Omdat de theologische scholen *kerkelijke* instellingen waren (en niet zoals bij de Nederlandse Hervormde Kerk een opleiding aan openbare universiteiten) vond het onderzoek plaats aan het begin van de opleiding. Soms gebeurde dat door de classis, zoals ook in onze gemeenten tot ongeveer 1930 gebruikelijk was, soms door een curatorium.

Dit kerkelijk onderzoek kennen onze gemeenten tot op de dag van vandaag. In opdracht van het geheel van de kerk horen de curatoren de mannen die zich geroepen voelen. Net zoals bijvoorbeeld het curatorium van de Christelijke Gereformeerde Kerken dat doet.

De curatoren van onze gemeenten krijgen nog wel eens het verwijt dat ze te strenge keurmeesters zijn. Dat wordt dan vooral gebaseerd op het kleine aantal mannen dat wordt toegelaten. Op zichzelf is het merkwaardig dat het curatorium van onze gemeenten het steeds moet ontgelden, terwijl bijvoorbeeld in de Christelijke Gereformeerde Kerken per jaar nauwelijks meer kandidaten tot het predikambt worden toegelaten.

Twee vragen

Zijn de normen die de curatoren hanteren te hoog? Nadat alle schriftelijke informatie van betrokken broeder en zijn kerkenraad is voorgelezen, worden aan de broeder die gehoord wenst te worden twee vragen gesteld: Hoe is de persoonlijke verhouding tot de Heere? En wat zijn uw werkzaamheden met het ambt? Eenvoudiger kan het toch niet gevraagd worden. Dat mag, dat moet de kerk toch vragen voor Gods aangezicht. Het is toch onbijbels dat iedereen die zélf vindt dat hij (zij!) dominee moet worden, dat ook gewoon wordt....? Afgezien van wetenschappelijke kwalificaties. Laten we nog eens luisteren wat Spurgeon zegt. 'De wil van de Heere ten aanzien van de herder is ook te kennen uit het biddend verkregen oordeel van Zijn kerk.(...) De merktekenen van een waar opziener zijn tot leiding van de kerk in het Woord neergelegd. Indien de broeders, aan de hand van deze leiding, in ons de vereiste hoedanigheden niet zien en ons niet verkiezen tot het ambt, dan is het duidelijk genoeg (.....) dat het herdersambt voor ons niet bestemd is. Weliswaar zijn niet alle kerken wijs en

ook oordelen zij niet allen in de kracht van de Heilige Geest en doen velen het naar het vlees. Toch zou ik liever het oordeel aanvaarden van een gemeenschap van het volk des Heeren dan dat van mezelf, bij zulk een persoonlijke zaak als die van mijn eigen gaven en genade.' Woorden die getuigen van onderscheiding. Uit de mond van Spurgeon.

Spurgeon waarschuwt daarbij vooruit te lopen op de Heere. Daartoe haalt hij opnieuw een brief aan van de bekende John Newton. Die schreef aan een vriend: 'De voornaamste waarschuwing in dit opzicht is dat men zich niet te haastig aan de eerste verschijnselen moet vastgrijpen. Als het de wil des Heeren is, u in Zijn dienst te stellen, dan heeft Hij reeds uw plaats en werk bepaald. En u zult het, hoewel u het nu nog niet weet, te zijner tijd wel weten. Ook al had u de talenten van een engel, u zou er niets goeds mee kunnen uitrichten, voordat Zijn uur is gekomen en Hij u leidt naar de mensen die Hij besloten heeft door middel van u te zegenen. Wanneer onze ijver brandt is het zeer moeilijk om onszelf binnen de grenzen van de voorzienigheid te houden.'

'Wanneer onze ijver brandt is het zeer moeilijk om onszelf binnen de grenzen van de voorzienigheid te houden.'

Afwijzing als leerschool

Het is begrijpelijk dat mannen die menen te zijn geroepen en toch worden afgewezen in vertwijfeling raken. Hebben zij zich dan toch vergist? Wanneer die vraag hen voor het aangezicht van de Heere brengt en aan Hem verbindt, kan ondanks de teleurstelling toch de gunst en goedheid van de Heere worden ervaren. Mijn oud-docent ds. J. van Haaren heeft meer dan eens verteld hoe hij na de eerste keer te zijn afgewezen meer en meer aan de Heere verbonden raakte. In de maanden na die afwijzing verdiepte het geestelijke leven zich bij hem. 'De Heere maakte me meer en meer bekwaam.' Hij noemde de afwijzing een nuttige, profijtvolle les. Dit zou door anderen van harte kunnen worden onderschreven.

Wat spreekt men uit?

Wat spreekt men eigenlijk uit bij afwijzen? Dat de vrijmoedigheid ont-

breekt om toe te laten tot de opleiding. Niet meer en niet minder. Wat spreekt men eigenlijk uit bij toelaten? Dat er vrijmoedigheid is om toe te laten tot de opleiding. Met de bede dat het een beslissing in Gods gunst is. Dat de Heere in de toekomst getuigenis geeft aan de juistheid van deze beslissing. De Heere moet het in de praktijk van de opleiding en de ambtsuitoefening daarna bevestigen. We worden geen dominee bij de gratie van een curatorium of wie dan ook. Maar bij de gratie van God alleen, Die door de Geest van Christus zal bevestigen en schragen.

O geliefden, wie u ook bent, mogen we vragen om uw gebed, opdat deze Geest ons leide en in ons wone... Het is zulk teer en verantwoordelijk werk. Wij kunnen het echt niet van onszelf. Zonder de dadelijke bediening van deze Geest worden de gemeenten niet gebouwd, maar verwoest. Dan worden aangenomen die niet moeten aangenomen en dan worden afgewezen die niet moeten worden afgewezen. Het gaat toch om Góds gunst en niet om de goedkeuring of toejuiching van mensen. Maar wat is het wonderlijk te ervaren – en dat gebeurt! - als de Heere getuigenis geeft aan Zijn eigen werk. Naar dít kennelijke getuigenis des Geestes in het spreken en luisteren zien we zo innig uit.

'Ze riepen als een stroom Hem aan en Hij liet hen nimmer schaamrood staan.' Dat is een aanroepen om Góds uitstoting; een aanroepen om Zijn eigen inzetten als een ambt dat niet gemist kan worden; dat is aanroepen, niet alleen in mei.

We weten uit het verleden, dat er kinderen des Heeren waren, die zich op deze dagen in het bijzonder afzonderden om mee te zuchten tijdens de arbeid van het curatorium. Mogen we in deze tijd gevoelen, dat er onder jong en oud ook zo wordt meegeleefd in het gebed? Daarom worden de vergaderdata ook bekend gemaakt. Dat is niet alleen bedoeld voor het *ambtelijk* gebed.

Bevestig Gij

Ik wenste dat u getuige kon zijn tijdens onze vergaderingen, wanneer de Heere getuigenis geeft aan Zijn eigen werk. Hoe dat verenigt, verbindt en verblijdt! Wat een voerecht dit is, bij alle zorgen en spanningen die er zijn. Er zou nog veel meer over te zeggen zijn. De bedoeling van mijn 'hardop-denken met u' is slechts dat u er veel over zult spreken... met de

Heere. Het zou goed zijn als we over deze tere materie meer spreken met de Heere zouden spreken dan met elkaar. Zullen we dat proberen? Samen zuchten om Góds werk: 'Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de lieflijkheid des HEE-

REN onzes Gods zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja het werk onzer handen bevestig dat (Psalm 90:16,17)'.
(slot)

Klaaswaal, ds. G. J. van Aalst

5

Enkele notities over de invloed van Calvijn in Nederland

De negentiende en twintigste eeuw

In een vorig artikel kwam reeds ter sprake dat ds. Hendrik de Cock (1801-1842) in 1837 het Kort begrip der Institutie van Joris de Raedt uitgaf. Hij deed dat 'omdat het mij in 't bijzonder een middel geweest is in Gods hand, tot ontdekking van den weg des heils en vordering daarop, gelijk mede in de kennis der waarheid die naar de Godzaligheid is'.

Dergelijke boeken zijn volgens De Cock in het begin van de negentiende eeuw ook nauwelijks te vinden. Men roept over verlichting, vooruitgang en verdraagzaamheid, terwijl men niets anders ziet dan 'stikdonkere duisternis, terugkering tot (...) oude dwalingen, consciëntiedwang en geloofshaat'.

De Cock en Calvijn

Het zal niemand verwonderen dat Calvijn in de publicaties van de vader van de Afscheiding een belangrijke plaats inneemt. Bijna vijftig keer noemt hij zijn naam in discussie met de kerkelijke besturen, verlichte collega's of geestverwanten, die hij het oude, gereformeerde spoor wijst. Hij spreekt over hem steeds met bijzonder hoogachting en gebruikt aanduidingen als 'de grote Calvijn', 'de uitnemend scherpzinnige, geleerde en Godvrezende geloofsheld Calvijn'.

Ik telde bij een eerste inventarisatie in zijn *Verzamelde Geschriften* dertien citaten uit de Institutie. Daaruit wordt niet geheel duidelijk of De Cock naast het door hem uitgegeven 'Kort begrip' ook de volledige uitgave van de Institutie heeft gekend. Dat hij als eerste in de negentiende eeuw aandacht voor Calvijn heeft gevraagd, is onmis-

kenbaar. Prof. dr. S. van der Linde, die behoorde tot de Gereformeerde Bond in de Nederlandse Hervormde kerk, bracht in 1965 in het boek 'Zicht op Calvijn' dan ook een eresa-luut aan Hendrik de Cock en de zijnen.

Mede door de ontdekking van De Cock van de Institutie werd de Afscheiding het werkelijke vervolg van het gereformeerde leven in de negentiende eeuw na een periode van diep verval. En over zijn heruitgave van de verkorte Institutie, schreef Van der Linde: 'Dat had veel van een nieuwe lente en een nieuw geluid in deze landen'.

Mede door de ontdekking van De Cock van de Institutie werd de Afscheiding het werkelijke vervolg van het gereformeerde leven in de negentiende eeuw na een periode van diep verval.

Herziene en nieuwe vertalingen

De door De Cock gewekte belangstelling voor Calvijn bleef in de kring der Afscheiding en later in de kerken van de Doleantie –de Gereformeerde Kerken van Abraham Kuyper– aanwezig. Er kwam een stroom van uitgaven op gang. Onder het toezicht van ds. A. Brummelkamp (1811-1888), docent aan de Theologische School te Kampen, kwam een vertaling tot stand van Calvijns commentaar op de eerste drie evangeliën. De verklaring verscheen in de jaren 1866-1874. Brummelkamp hoopte dat de uitgave zou bijdragen 'tot bevordering ener gezonde opvatting van vele Schrif-tuurplaatsen, die thans jammerlijk

misbruikt worden ter bevordering ener ziekelijke en onbijbelse richting, die men wel Gereformeerd waant, maar die eigenlijk bij de geestdrijvers tehuis behoort'.

De schrijver zal met deze onheuse kwalificatie wel het oog gehad hebben op sommige Ledeboeriaanse en Kruisgezinde predikers. Dat zegt meer over Brummelkamp dan over degenen die hij veroordeelde. Wel moet worden opgemerkt dat ook een man als ds. G.H. Kersten bezwaar aantekende tegen het allegoriseren of vergeestelijken van teksten, zoals dat nogal eens voorkwam bij een bekende kruisdominee als ds. C. van den Oever.

Ds. A.M. Donner (1859-1937), predikant in de Gereformeerde Kerken, maakte zich verdienstelijk door een heruitgave in acht delen van de commentaar van Calvijn op de zendbrieven van Paulus. Het ging om de aangepaste vertaling uit de zestiende eeuw van Johannes Dyrkinus en Johannes Florianus. De serie was in 1892 compleet beschikbaar. Daarna volgden nog nieuwe vertalingen van de commentaren op Handelingen en Johannes.

Het geheim

In 1898 constateerde de bekende Kamper hoogleraar H. Bavinck (1854-1921) dat nu alle commentaren van Calvijn op de boeken van het Nieuwe Testament waren vertaald in het Nederlands. Hij zal zowel oude als nieuwe vertalingen hebben laten meespreken om tot die vaststelling te komen. Met blijdschap begroette hij een vertaling van Genesis, gereed gemaakt door ds. S.O. Los (1871-1941), gereformeerd predikant te De Lier. De verklaring van de Psalmen was al eerder verschenen.

Alle commentaren van Calvijn op het Oude Testament moesten naar de mening van Bavinck beschikbaar komen in een goede vertaling. Dan kon iedereen die geen Latijn kende van de inhoud kennisnemen. Zijn wens is tijdens zijn leven niet meer vervuld. Pas na de Tweede Wereldoorlog - in 1970 - nam uitgever W. de Groot te Goudriaan het initiatief om de resterende commentaren van het Oude Testament te laten vertalen en uit te geven. Die grote onderneming werd kennelijk gezegend. De complete Calvijn siert vandaag de boekenkast van elke predikant uit de gereformeerde gezindte.

Prof. H. Bavinck heeft in zijn voorrede op de vertaling van Genesis het

geheim van de exegese van Calvijn verwoord. Ik neem enkele treffende zinnen over: 'Het is Calvijn bij zijne uitlegging om niets dan het zuivere, klare Woord te doen. Van vergeestelijking is hij een vijand. Dwalende exegese, hoe liefkoosd ook en onder welken vromen schijn verborgen, leidt hij in het rechte spoor. Hij houdt zich aan den tekst en zoekt er niet meer in, dan erin ligt. De zin en de gedachte Gods in zijn Woord spoort hij op; die laat hij spreken, of ze mensen behagen of niet'.

Kersten en Calvijn

Ds. G.H. Kersten, die een centrale plaats innam binnen de Gereformeerde Gemeenten, was evenals ds. H. de Cock bijzonder getroffen door de Institutie. In 'De Saambinder' van 28 april 1932 schreef hij: 'De bijzondere genade en gaven, deze Hervormer geschonken, blinken in dit werk op geheel enige wijze uit. Ik heb geen werk van Calvijn met meer instemming en groter zegen gelezen dan dit werk'.

Dit getuigenis is des te sprekender omdat ds. Kersten zich door een levenslange omgang met de 'oude schrijvers' vooral verwant wist met de gereformeerde theologen uit de zeventiende en achttiende eeuw.

Een blik op het notenmateriaal van zijn *De Gereformeerde Dogmatiek voor de gemeenten toegelicht* (1950) maakt dat duidelijk. Iemand als Wilhelmus à Brakel wordt daarin 47 maal geciteerd, terwijl de schrijver 38 maal naar A. Comrie verwijst en 43 maal naar Joh. à Marck. Calvijn is de enige schrijver uit de tijd van de Reformatie die in de voetnoten meer dan vijf maal wordt genoemd, namelijk 24 keer. Dat is opvallend veel.

Ds. Kersten verwijst 17 keer naar de Institutie, waarbij hij Calvijn vijf keer citeert, vier keer direct en één keer in een wat vrije weergave. Er zijn zes verwijzingen naar de commentaren van de hervormer. Eenmaal citeert hij een brief van Calvijn aan Heinrich Bullinger (1504-1575), de opvolger van Zwingli te Zürich.

Brede bespreking

Opvallend is de brede bespreking die ds. Kersten wijdt op blz. 232-324 van deel I van zijn dogmatiek aan Calvijns commentaar op Genesis 17:7. Daarin betoogt hij dat de hervormer bij de uitleg van deze tekst het verband tussen verkiezing en verbond niet heeft verbroken, zoals sommigen suggereren. Allen worden wel door een en

hetzelfde woord tot de schaapskooi van God geroepen. Maar in het verborgen heiligdom van God worden alleen zij als kinderen van God beschouwd, waarin de belofte door het geloof is verwerkelijk. Dat onderscheid vloeit uit de bron der soevereine verkiezing, waaruit ook het geloof zelf ontstaat.

Deze uitvoerige bespreking hangt ongetwijfeld samen met de strijd die ds. Kersten voerde in de jaren dertig van de vorige eeuw over de leer der verbonden. De lezer proeft zijn zorg dat men Calvijn op een bepaalde manier zou misbruiken. Dat geeft hij reeds aan in het voorwoord van zijn dogmatiek. Sommigen zeggen dat zij tot Calvijn wil terugkeren en willen daarmee het gewone volk de boeken uit handen nemen, waarin het onderscheid tussen de algemene en de zaligmakende bediening van de Heilige Geest wordt geleerd.

Het is duidelijk dat ds. Kersten het gedachtegoed van de hervormer van Genève ten volle waardeerde, terwijl hij ook de erfenis van de 'oude schrijvers' voor de kring der gemeenten wilde behouden. Hij ziet geen breuk maar continuïteit.

Indirecte en directe invloed

De indirecte invloed van de hervormer van Genève is altijd het grootst geweest, ook onder ons. Zo ademt de Nederlandse geloofsbelijdenis als geheel de geest van Calvijn, al is Guido de Brès de opsteller. Zo is de dogmatiek van ds. Kersten niet denkbaar zonder de hoofdlijnen die de

hervormer van Genève in zijn Institutie heeft getrokken. We staan, veel meer dan we zelf beseffen, op de schouders van het voorgeslacht.

Een duidelijk voorbeeld van directe invloed van Calvijn, herkenbaar aan verwijzingen en citaten, biedt ds. A. Vergunst in een belangrijke artikel dat hij vlak voor zijn sterven op 21 november 1981 schreef. Het werd onder de titel 'Een vaste koers' gepubliceerd in het boek *'k Zal gedenken. Portret van 75 jaar Gereformeerde Gemeenten*. De schrijver laat daarin de blijvende actualiteit van Calvijn zien voor onze tijd. De verwereldlijking die ook het gemeentelieven aantast, is in feite niets anders is dan een veronachtzaming van de toekomst des Heeren.

In dat verband gaat hij vrij uitvoerig in op hoofdstuk IX van de Institutie: 'Over de overdenking van het toekomstige leven'. Die overdenking mag echter in Bijbels licht nooit lijden tot een verachting van Gods goede gaven. Daarom geeft de schrijver ook de goede raad door die Calvijn geeft in hoofdstuk X van het genoemde werk: 'Hoe men het tegenwoordige leven en zijn hulpmiddelen gebruiken moet'. Met die twee lijnen tekende de hervormer van Genève ook voor vandaag de levensweg van de oprechte christen, die hier op aarde een opdracht en een taak heeft, maar op doorreis is naar een beter vaderland.

(slot)

Waarde, ds. M. Golverdingen

BOEKENNIUWS

"Het Rijk van Christus als historische realiteit", door ds. M.A. van den Berg; uitg. De Banier, Bunnik. ISBN 978 90 336 2940 2; 387 blz.; prijs € 34,50.

"Het Rijk van Christus als historische realiteit" is de dissertatie waarmee ds. M.A. van den Berg de graad van doctor in de godgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Utrecht verkreeg. De promovendus, hervormd predikant (binnen de Protestantse Kerk in Nederland) te Zoetermeer,

behandelt de uitleg van Calvijn van het boek Daniel in zijn colleges te Geneve. Calvijn behandelde in 1559 niet zonder bedoelingen juist het boek Daniel. Het jaar 1559 was een cruciaal jaar in de geschiedenis van de Reformatie in Frankrijk. In mei van dat jaar werd de eerste Franse synode gehouden. In dat jaar overleed koning Henry II. Omdat er geen volwassen opvolger was, raakte de politieke macht in Frankrijk instabiel. De protestanten werden vervolgd. Vragen over het recht van opstand tegen de geweld-

dadige onderdrukking vroegen om een antwoord.

Daarop wilde Calvijn ingaan vanuit het bijbelboek Daniël. Als geen ander bijbelboek heeft het de relatie tussen goddeloze overheden en Gods verdrukte kerk als inhoud. Daniel is de profeet die de kerk leert om in tijden van verdrukking en beproeving te blijven volharden in het geloof. En dat in het vertrouwen dat Gods voorzienigheid beslissend is voor wat er zich in de wereldgeschiedenis afspeelt. Calvijn vond deze boodschap zeer toepasselijk voor de situatie in Frankrijk. Hij droeg het boek dan ook op aan de vervolgte protestanten in zijn vaderland. Hij drong aan op een politiek van het dulden van vervolging, zonder op een onwettige wijze in opstand te komen. Op deze wijze hoopte hij op een ontwikkeling, die onafwendbaar naar een burgeroorlog neigde, te kunnen keren. Hij voelde het als zijn grote plicht om de Fransen in een tijd van crisis deze dienst te bewijzen.

De auteur toont aan dat Calvijn in de loop der jaren voorzichtiger was geworden met betrekking tot het recht op verzet tegen gevestigde overheden. In zijn preken voor de gemeente van Geneve over het boek Daniel, die hij zeven jaren eerder ook had gehouden, gaf hij daar aanvankelijk nog enige ruimte voor. Maar in zijn colleges, waaruit het commentaar is voortgekomen, doet hij dat niet. Dit hangt samen met de actuele politieke situatie in Frankrijk van 1559.

Calvijn beschouwt het boek Daniel als een boek waarin het historisch en profetisch eigene van het Oude Testament tot zijn recht komt. En daarmee ook lessen bevat voor Calvijns tijd. Dit in tegenstelling tot andere uitleggers van het boek (onder wie Melancthon) die Daniel meer beschouwden als een profetisch boek, waarin vooral de eindtijd voorzeggd wordt.

Calvijn zag echter een groot gevaar in een exegese waarin het alleen om de verre toekomst zou gaan. Dan zou de betrouwbaarheid van Gods openbaring en haar toepasbaarheid voor het heden worden aangetast. De Heilige Geest heeft in dit boek een voorbeeld gegeven ter gelovige navolging in alle eeuwen.

Ook nu dienen deze lessen ter harte worden genomen. Zij zouden in de toekomst wel eens hard nodig kunnen zijn. Daarom wil ik deze dissertatie graag ter lezing aanbevelen.

"Het rijk van Christus als historische realiteit" is een werk van niveau. Maar wie zich enige inspanning wil getroosten, verrijkt zijn historische kennis en ontvangt waardevol onderwijs.

Moerkapelle,

ds. H. Paul

"Jij bent waardevol! autisme en pastoraat"; ds. A. N. Rietveld; uitg. Ipenburg, Elburg; ISBN 978 90 70105 04 4, 119 blz., € 16,90.

Het boek "Autisme en pastoraat"; is een van de vele publicaties die aandacht besteden aan de problemen die ervaren worden door kinderen met autisme, hun ouders en andere opvoeders. Ook al wordt er meer en meer over autisme gepubliceerd, voor velen is dit onbekend terrein.

Ouders en andere betrokkenen, die geen kennis hebben van de achtergronden van autisme, vinden in dit boek een uitgebreide hoeveelheid informatie over het probleem waar zij dagelijks mee te maken hebben. De moeilijkheden die autisme opleveren in de onderlinge communicatie worden van verschillende kanten belicht.

De auteur geeft ook een groot aantal praktische adviezen voor het omgaan en begeleiden van kinderen met autisme. Het bieden van structuur, veiligheid, geborgenheid en acceptatie van het kind, met zijn of haar problemen, kunnen helpen de omgang met het kind te verbeteren.

Ook worden diverse methodieken en hulpprogramma's besproken om de gewenste verbetering in de communicatie te bereiken. De auteur wijst daarbij op het belang van een goede samenwerking tussen de verschillende begeleiders van kinderen met autisme.

In aparte hoofdstukken bespreekt de schrijver de gevolgen van autisme voor ouders, broers en zussen.

In een afzonderlijk deel schrijft ds. Rietveld over de bevestigingsleer van dr. A.A.A. Terruwe en de betekenis daarvan voor het pastoraat rond autisme. In deze bevestigingsleer staat de volgende kerngedachte centraal: "Jij bent waarde-

vol zoals je bent en zoals jij, zo is er maar één." In de leer van Terruwe neemt onbaatzuchtige liefde (in dit boek "weerahoudende liefde" genoemd) een belangrijke plaats in.

Ook in dit gedeelte van het boek staan waardevolle gedachten. De wetenschap geaccepteerd worden en het gevoel erbij te horen zijn belangrijk en nodig voor mensen met een autistische stoornis. Gevoelens van niet-begrepen worden en er niet bij te horen, maken dat zij in een isolement raken en beperkt worden in hun welbevinden en ontwikkelingsmogelijkheden.

In de bespreking van de bevestigingsleer van Terruwe lijkt de zondeval van de mens en de gevolgen daarvan nauwelijks een plaats te hebben. We kunnen ons daarom afvragen of deze leer werkelijk een wezenlijke verrijking is voor de pastorale gezinsbegeleiding, zoals de auteur in zijn nawoord stelt.

Het taalgebruik in dit boek is niet altijd even toegankelijk. Het is geen boek dat even vlotweg doorgenomen wordt. Dat maakt dat professionele hulpverleners en begeleiders meer aan dit boek zullen hebben dan ouders die voor het eerst geconfronteerd worden met de zorgen van een autistisch kind. De weg die ouders daarin moeten gaan, is vaak een zoektocht en een weg van vallen en opstaan.

In het boek "Jij bent waardevol! autisme en pastoraat" wordt veel informatie doorgegeven, afgewisseld met veel adviezen en tips voor de omgang met het autistische kind. Ik kan mij voorstellen dat sommige lezers door de hoofdstukindeling en door de verdere opzet van dit boek de samenhang van een en ander wat uit het oog verliezen.

Voor ouders, hulpverleners en pastoraal betrokkenen biedt dit boek desondanks vele handreikingen voor de begeleiding van kinderen met autisme in het gezin, op school en in de kerkelijke gemeente.

Moerkapelle,

J. van der Lee

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Groningen: ds. J.J. Tanis te Kampen;

Te Leiderdorp:

ds. P. Mulder te Krimpen aan den IJssel.

BEDANKT

Voor Berkenwoude en Oosterend:

ds. C. Neele, te Lisse;

Voor Doetingchem:

ds. P. van Ruitenburg te Chiliwack(Can.);

Voor Ede en Westzaan:

ds. J.J. Tanis te Kampen.

Voor 's-Gravenzande:

ds. G.J.N. Moens te Meliskerke;

Voor Meeuwen i.c.m. Sprang-Capelle en Rilland-Bath: ds. D. de Wit te Rijssen-West;

Voor Lelystad en Rotterdam-Alexanderpolder: ds. C.G. Vreugdenhil te Vlissingen;

Voor Puttershoek:

ds. G. Clements te Gouda;

Voor Utrecht:

ds. G.J. van Aalst te Klaaswaal;

Voor Westkapelle:

ds. D. de Wit te Rijssen-West.

■ DOVENDIENST TE DORDRECHT

Op **zaterdag 18 april** hoopt student G.W.S. Mulder voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in de kerk van de Geref. Gemeente te Dordrecht, Mauritsweg 286, Aanvang: 15.30 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ SLAAN EERSTE PAAL KERKGEBOUW WAARDE

Onder toezicht van veel gemeenteleden, genodigden en inwoners van Waarde heeft ds. M. Golverdingen op zaterdag 4 april de officiële eerste paal geslagen voor de bouw van een nieuwe

kerk ten behoeve van onze gemeente.

Daaraan voorafgaand had de voorzitter van de bouwcommissie, dhr. J. Visser, allen hartelijk welkom geheten. In een korte terugblik memoreerde hij hoe de bouwplannen in de afgelopen jaren tot stand zijn gekomen. Hij merkte op, dat het de wonderlijke leiding van de Heere is, dat de plannen daadwerkelijk verwezenlijkt mogen worden.

Na het moment van het slaan van deze paal bepaalde ds. Golverdingen de aanwezigen n.a.v. 1 Kor. 3:11 bij: 'Jesus Christus, het Fundament van de Kerk'. Hij wenste allen toe dat ons levenshuis gebouwd mag zijn of worden op dit Fundament. Hij sprak de wens en bede uit dat op deze plaats, in de nieuwe kerk, het eeuwig Woord van God, verkondigd zal worden, tot behoud van zondaren. "Gods werk gaat door, ook in het komende geslacht", aldus de predikant. Dit werd onderstreept door het lezen van twee Bijbelgedeelten (uit Psalm 127 en Psalm 22) door jongeren uit de gemeente. Burgemeester J.A. Huisman van de gemeente Reimerswaal bracht de felicitaties over van het college van B&W van de burgerlijke gemeente.

Kerkenraad Geref. Gemeente Waarde

Klaaswaal, Havenweg 9. Aanvang: 19.45 uur.

■ ZENDINGSAVOND TE WOERDEN

Op **woensdag 22 april** zal er een zendingavond worden gehouden in de Bethlehemkerk van de Geref. Gemeente te Woerden, Oudelandseweg 50. Elbert Kroon en Bert en Willemie de Wit zullen deze avond spreken over de innerlijke en praktische houding m.b.t. het evangelisatiewerk in Guinee en in Nederland. Opening door: ds. W. Harinck. Collecte t.b.v. het evangelisatiewerk in Guinee. Aanvang: 19.30 uur.

■ ZANGAVONDEN

Haarlem

Op **zaterdag 18 april** wordt er een zangavond gehouden in de Grote of Sint Bavokerk te Haarlem. Medewerkenden hieraan zijn: het mannenkoor "David" te Lisse, o.l.v. F. Cornet, organist Andre Hobo, het meisjeskoor "Hadassah" o.l.v. R. Kalkman-van den Noord en enkele instrumentalist. Samenhang o.l.v. P. Wildeman. Opening door dhr. L. Kroon. Meditatie door: ds. C. Neele. Toegangsprijs: kinderen € 2,50, volwassenen € 5,-. Opbrengst t.b.v. jeugdbond Geref. Gemeenten. Aanvang: 19.30 uur. Voor meer info: www.expressionsconcerten.nl

Berkenwoude

Op **zaterdag 25 april** belegt het gemengd koor "Met hart en stem", samen met het kinderkoor "De jonge lofstem" te Berkenwoude een zangavond in de kerk van de plaatselijke Geref. Gemeente, Prinses Beatrixstraat 3. Appelwoord/meditatie door evangelist J. Krijgsman. Collecte t.b.v. het deputaatschap voor evangelisatie.

Gouda

Op **zaterdag 25 april** wordt er in de kerk van de Geref. Gemeente te Gouda, Nieuwe Gouwe Oostzijde 2b, een Duitse koren samenzangavond gehouden. Het thema is: "Schuld en vergeving". Medewerkenden zijn: ds. G. Clements, meditatie; het gemengd koor "Sursum Corda" te Gouda, o.l.v. Paul Heijboer; Henri Adema, orgel en Bertine van Gorp-Mulder, harp. Collecte t.b.v. Vrienden van Heidelberg en Dordrecht. Aanvang: 19.30 uur.

■ ACTIEMARKT TE APELDOORN

Op **zaterdag 25 april** zal er een actiemarkt worden gehouden in het gebouw van de Jacobus Fruytier scholengemeenschap te Apeldoorn, Anklaarseweg 71. De opbrengst hiervan is bestemd voor de zending in Guinee en voor de evangelisatie in Apeldoorn. Er is van alles te koop en te doen. Ook is aan de kinderen

BERICHTEN

■ BONDS DAG VROUWEN-VERENIGINGEN

Het bestuur van de bond van vrouwenverenigingen nodigt u hartelijk uit tot het bijwonen van zijn bondsdag op **dinsdag 21 april** in de Adventkerk van de Geref. Gemeente te Veenendaal, Vijftien Morgen 51. De voorzitter, ds. C.A. van Dieren, heeft de leiding en zal ook de opening verzorgen. In de morgenvergadering, aanvang 10.15 uur, zal ds. G.M. de Leeuw spreken over "Kiest dan heden!" n.a.v. 1 Koningen 18:21.

In de middagvergadering (aanvang: 13.30 uur) zal de vragenbeantwoording plaatsvinden. Na een kort intermezzo hoopt ds. A. Vermeij de bondsdag te besluiten.

De morgencollecte is t.b.v. de bestrijding van de onkosten, de middagcollecte is t.b.v. vakantieweken gehandicapt. Tot ziens op onze 62e bondsdag.

■ +16 DISTRICTSAVONDEN JBGG Geldermalsen

Op **zaterdag 25 april** organiseert het district Utrecht +16 een districtsavond met als thema Seksualiteit. Dhr. H. van Groningen, directeur van Stichting de Vluchtheuvel, zal een inleiding houden. Locatie: Bethlehemkerk van de Geref. Gemeente te Geldermalsen, Laan van Leeuwenstein 10. Aanvang: 19.45 uur. Vooraf vindt er een huishoudelijke vergadering plaats, aanvang 18.00 uur.

Klaaswaal

Op **zaterdag 25 april** wordt vanwege het district Zuid-West +16 een districtsavond gehouden. Het thema luidt: "Uw wil geschiede" (In diep lijden? Ook als je gebed niet verhoord wordt? Ook als genezing uitblijft? Is deze bede in strijd met gebedsgenezing?) Inleider: ds. L. Terlouw. Locatie: kerk Geref. Gemeente te

gedacht. De markt is geopend van 10.00-15.30 uur.

■ PLANTENMARKT TE BARENDRECHT

Op **zaterdag 25 april** wordt er van 10.00-14.00 uur bij het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Barendrecht, Ploegwei 1, een plantenmarkt gehouden. De opbrengst is bestemd voor het kerkbouwfonds.

■ EXCURSIE NAAR ORGEL WESTERKERK UTRECHT

Op **zaterdag 25 april**, van 14.00-17.00 uur, zijn we als VOGG, afd. Centrum, te gast in de Westerkerk van de Geref. Gemeente te Utrecht, Bergstraat 54 (vlakbij het Centraal Station). Alsdan zal het Quellhorstorgel worden gedemonstreerd. Ieder die een actieve bijdrage

aan deze excursie wil geven, wordt gevraagd een lijdens- of paaskoraal of – bewerking uit de Barokperiode of vroege klassieke periode voor te bereiden. Geef s.v.p. uiterlijk 18 april door welk stuk u wilt spelen (e-mail: vogg.centrum@fil-ternet.nl of tel. 0318-55 650 15). Dan wordt gezorgd voor een programma-boekje met de te spelen muziek. De organist Frank van Basten van die kerkelijke gemeente zal de spelers begeleiden. Na de pauze is er voor een ieder gelegenheid het orgel uit te proberen. Ook niet-leden en niet(-praktiserende)organisten zijn hartelijk welkom.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 19 APRIL 2009

Aagtekerke 9.30, 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Aalst 14.30 uur ds. Karens; Alblas-serdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Alphen a/d Rijn 10.00 en 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Andijk 10.00 uur stud. Boeder; Apeldoorn 15.00 uur ds. Van Manen; Arnhem 16.15 uur ds. Kattenberg; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Vermeij; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Bodegraven 15.30 uur ds. Labee; Boskoop 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden (openb.bel.); Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 19.00 uur ds. P. Mulder; Den Helder 19.00 uur stud. Boeder; Deventer 10.00 uur ds. J. Karels en 18.00 uur ds. Kleppe; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 18.30 uur ds. Kattenberg; Dordrecht 10.00 (H.D.) en 17.00 uur ds. Brugge; Drachten 9.30 en 19.00 uur stud. Van Rijswijk; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Enkhuizen 10.00 (H.D.) en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. Schreuder; Enter 9.30 en 16.00 uur ds. Verweij; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. Driessen; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur

stud. G.W.S. Mulder; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenpolder 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Haamstede 15.00 uur ds. De Heer; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 10.00 en 14.30 uur stud. Maljaars; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hilversum 19.00 uur stud. Bredeweg; Hoogeveen 19.00 uur ds. Schot; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Kamperland 9.30 en 16.00 uur ds. Baan; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur stud. Maljaars; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Kortgene 14.00 uur ds. Baan; Krab-bendijke 18.00 uur ds. Tuinier; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Krui-ningen 9.30 en 18.00 uur ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 15.30 uur ds. Bakker; Lelystad 9.30 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 14.30 uur ds. Schipper; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur stud. IJsselstein; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. Boogaard; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk (Adres: Melkrijder 15) 19.00 uur ds. Visscher; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostburg 10.00 uur

(openb.bel.) ds. Vreugdenhil en 15.30 uur leesdienst; Oosterland 10.00 en 14.30 uur ds. Pater en 18.30 uur ds. Baan; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Tuinier; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Bakker; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Oud-dorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Blok; Poederooyen 14.30 uur ds. Melis; Poortugaal 15.30 uur ds. De Waard; Puttershoek 10.00 en 15.30 uur ds. De Leeuw; Rhenen 16.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. Brugge; Rijssen-Noord 9.00 en 15.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 (H.D.) uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid (Noorderkerk) 11.30 en 18.30 uur ds. Schreuder; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Gol-verdingen; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur stud. Bredeweg; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Scherpenisse 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Sint Philips-land 15.00 uur ds. De Jongste; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.30 uur stud. G.W.S. Mulder en 19.00 uur ds. L. Blok; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 19.15 uur ds. Van der Net; Spijkenisse 15.00 uur ds. W.J. Karels; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terneuzen 15.00 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 14.30 uur ds. Beens; Tricht-Geldermalsen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Tanis; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. C. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenen-daal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlaardingen 19.00 uur ds. Terlouw; Vlissingen 9.30 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. Karens; Westkapelle 9.30 en 14.30 uur ds. B. van der Heiden; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Meeuse; Yerseke 9.30 en 14.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckeveld; Zoetermeer 16.30 uur ds. Paul; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 21 APRIL 2009

Aalst 19.30 uur ds. Melis (openb.bel.); Brakel 19.30 uur ds. Van Krimpen; Dinteloord 19.30 uur ds. Van Eckeveld; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Mondria; Meeuwen 19.30 uur ds. Hakvoort; Moerkapelle 19.30 uur ds. Brugge; Naaldwijk 19.45 uur ds. Vermeij; Rotterdam-Centrum 19.30 uur ds. Hogchem; Zwolle 19.30 uur ds. Karens (zendingsdienst).

■ WOENSDAG 22 APRIL 2009

Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. Pater; Bos-

koop 19.45 uur ds. Bakker; De Valk-Weke-rom 19.30 uur ds. Van Boven; Elspeek 19.30 uur ds. Van Manen; Ermelo 19.30 uur ds. F. Mulder; Goudswaard 19.30 uur ds. Brugge; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hoogeveen 19.30 uur ds. Baan; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Hogchem; Mijdrecht 19.30 uur ds. Silfhout; Moerkapelle 14.30 uur ds. Clements (huw.bev.); Nieuw Beijerland 19.30 uur ds. Vermeij; Poederoyen 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Poortugaal 19.30 uur ds. Melis; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Hoogerland; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Kleppe; Rotterdam-Zuidwijk 19.45 uur ds. Joosse; Soest 19.30 uur ds. Schreuder; Spijkenisse 19.45 uur ds. Van Eckeveld; Vlaardingen 19.30 uur ds. Karens; Yerseke 14.30 uur ds. Van Krimpen (huw.bev.).

■ DONDERDAG 23 APRIL 2009

Aalburg 19.30 uur ds. P. Mulder; Bodegraven 19.30 uur ds. Van Aalst; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Schot; Kapelle-Biezeling 19.45 uur ds. Baan; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. Beens; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. Van Boven (GBS-dienst); Leerdam 19.30 uur ds. Joosse; Moerkapelle 14.00 uur ds. Paul (huw. bev.); Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. W. Harinck (openb.bel.); Ooltgensplaat 19.30 uur ds. L. Blok; Oosterland 19.30 uur ds. De Waard; Rhenen 19.30 uur ds. De Wit; Sint Annaland 19.30 uur ds. Terlouw; Zaandam 19.30 uur ds. W.J. Karels.

■ VRIJDAG 24 APRIL 2009

Aagtekerke 14.15 uur ds. Tuinier (huw. bev.); Krabbendijke 13.30 uur ds. Moens (huw.bev.); Nieuwdorp 14.30 uur ds. Van Manen (huw.bev.); Scherpenzeel 14.00 uur ds. Verschuure (huw.bev.); Yerseke 15.15 uur ds. Van Krimpen (huw.bev.).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

Bakkeveen/fr/dr - A'land-Terschell, chalets/stacars v.a. €140,- p.w. all in. Tel. 0512-516096. Kijk op www.vdsluisvakanties.nl

www.stichtingzorgin3d.nl
Reformatische vakantie- en weekendopvang voor tieners met ADHD en/of een stoornis in het autistisch spectrum.

ADVERTENTIES

De HEERE is mijn Herder, mij zal niets ontbreken.

Psalm 23

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Arnhem maakt diep ontroerd bekend dat op Goede Vrijdag 10 april 2009 in de Heere ontslapen is, op de leeftijd van 81 jaar, zijn oud-ouderling en broeder

L. Fraanje

Gedurende een periode van bijna 37 jaar heeft hij met alle trouw en overgave aan zijn Zender de gemeente gediend en oud en jong bewogen tot het geloof.

Naast voorzitter en scribe van de kerkenraad, is hij voorzitter en bestuurslid van diverse verenigingen en commissies van de gemeente geweest.

De Heere trooste zijn vrouw en kinderen met de wetenschap dat hij mocht ingaan in de vreugde zijns Heeren.

G.J. Massink, preses
A. Janse, scribe

BOEDER SCHERPENZEEL
COMFORT KLEDING

SERVICE AAN
HUIS MOGELIJK

AMBTSKLEDING | ROUWKLEDING
KOORKLEDING | ZAKELIJKE KLEDING

WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL
GLASHORST 123A | 3925 BR SCHERPENZEEL | T (033) 258 98 30

Orgelcentrum Andante is dealer van
JOHANNUS - MONARKE - CONTENT - EMINENT

ORGELCENTRUM ANDANTE

In onze beide winkels is een ruim assortiment aan bladmuziek in zowel notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL | Oranjestraat 6, RIJSEN
Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851 | Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl
u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

Nieuw!
bij De Ramshoorn...

13,95

Reeds verschenen delen in de W. Schippersserie:

- De Vleermuis
- Beter dan goud
- Een zeemansvrouw
- De kok van de Simpang

Abonneren?
- reeds aangeschafte delen vervallen elke 2. mind een nieuw deel
- eerste levering franco (v.a. 4 boeken)
- (na)levering kan via de boekhandel

Deel 5 uit de Schippersserie!

W. Schippers
De zwerper
op zoek naar rust

Jan Nordens kiest niet voor het haveniersvak, zoals zijn vader, maar gaat in een grote fabriek werken, dicht bij zijn ouderlijke woning. Maar Jan is ontevreden, hij wil meer van de wereld zien. Hij komt in contact met Tilda Rietberg. Zij oefent veel aantrekkingskracht op hem uit, maar toch vertrekt Jan naar Zuid-Afrika. Als de Boerenoorlog uitbreekt, kiest hij in Pretoria de zijde van de Vrijstaters en vecht tegen de Engelsen. Hans Bosveld wordt zijn trouwe vriend en bij oom Gisbert ziet hij wat het gelooft vermag bij het naderen van de dood. Zal hij ooit als een verloren zoon veilig thuis komen bij zijn vader?

Abonneren op de Schippersserie? zie www.ramshoorn.nl

Abonnementprijs per deel 9,95

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'
Lange Voorstraat 21 Goes
01131 221909

www.ramshoorn.nl

Begrafenisonderneming Treur

E.Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
www.begrafenisonderemeningtreur.nl
info@begrafenisonderemeningtreur.nl

Genieten v.d. lente op de Veluwe?
Kom naar onze gez. **4-pers. stacar.**
in **Putten!** Van 2 t/m 9 mei ook
nog vrij! Tel. 0341-552321.

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begravenissen*

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

Begravenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - Geen crematies

B&B voor 2 pers. in z.o. Engeland.
Uitst. vertrekpunt voor dagtrips naar Londen & country. Holl. sprekend. Tel. 0044 - 208 657 4782. Info Ned. 0184-691217.

Te koop... **VEENENDAAL...** Te koop. **HELFT VAN DUBBEL WOONHUIS**
Inh. 400 m². 5 slaapkamers, Keuken 21m², bgg. v.v. vloerverw. Diepe Achtertuin. Nwe schuur 21m²
Vraagprijs €274.500,- 0318-552871.

begravenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

KLASSE
MAAKT ONDERSCHIED

Stolk Orgels is hoofddealer van:
Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn

Stolk orgels
tel: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingsstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

BEGRAFENISVERZORGING KINA
010 - 458 31 12

Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932
Capelle aan den IJssel Gouda

VOORDEELAANBIEDING!!

Terugblik, gesprekken n.a.v. 100 jaar Gereformeerde Gemeenten (o.a. ds. L. Blok, ds. F. Mallan, ds. A. Schreuder, ds. W. Silfhout, ds. A. Van Voorden) **Nu voor slechts € 9,90**

Christen zijn in kerk en wereld, gesprekken met bevindelijk-gereformeerde predikanten 1 (o.a. ds. A.A. Egas, ds. Tj. de Jong, ds. F. Mallan, ds. J. Veenendaal, ds. W. Visscher) **€ 20,90**

Tussen God en mens, gesprekken met bevindelijk-gereformeerde predikanten 2 (o.a. ds. W. Harinck, ds. W.J. Karels, ds. M.J. Kater, ds. F. Mulder, ds. W. Pieters) **€ 20,50**
Beide delen voor slechts € 15,00

Eind april 2009 verschijnt **'Helen en delen'**, gesprekken over PKN en HHK (o.a. ds. G. de Fijter, ds. D. Heemskerck, ds. Tj. de Jong, drs. P.J. Vergunst, dr. W. van Vlastuin) **ca. € 16,50**

Ook verkrijgbaar: **ds. A. Bac, Zoetigheid uit de sterke**, 23 Bijbellezingen over Simson **€ 34,90**

Te bestellen bij Aariaan van Belzen
0342-421031 of belzen@filnetnet.nl Prijzen excl. Verzendkosten)

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwend, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp in de vorm van begeleiding en behandeling van mensen met o.a.: Relatieproblemen, Opvoedingsvragen, Gezinsproblemen, Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst), Arbeidsproblemen en een Autistisch Spectrum Stoomis.

Voor meer informatie of aanmelding:
010 - 483 64 08

Vestigingslocatie: Alblisserdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

Als je er samen niet
meer uitkomt...

Mediation is een optie

SDPI ADVIES

dr. S.D. Post MPM
NMI mediator
06 49 49 81 44
www@sdpadvies.nl

Ook coaching en interim-management.

Elspeet vak. huisje te huur.
Nog vrij wk. 23-28 en na wk. 34.
Tel. 0318-456768.

Te huur: **6 pers. stacaravan**
op De Hofstee, **Nunspeet.**
Bezet week 31-32-33.
Tel. 0166-610225 / 06-20471380.

VAKANTIE IN DE BETUWE:

Voor rust, ruimte en gezelligheid
bent u welkom op minicamping
DE VIJVERHOF in OMMEREN
tevens caravanverhuur
en vakantiehuis
Voor info: 0344 601973 of
www.vijverhof-ommeren.nl

Te Koop, vrijst Woonhuis, grote
woonkamer, grote keuken, 3 ruime
slaapkamers, dubbele garage en
ruime schuur-werkplaats op een
perc. van ca. 950 m². Deze woning
is landelijk gelegen in de buurt-
schap De-Valk, tussen Wekerom en
Lunteren, dichtbij kerk, school,
bossen en het wekeromse zand.
De vr. prijs is €479.000,- k.k., een
aangrenzend perceel grasland
ca. 10.000 m², is er eventueel
extra bij te koop. Te bevragen
Tel. 0318-461407 / 0342-408510.

WELKOM OP DE CGO

Je hebt de belijdeniscatechisatie gevolgd?

- Jammer dat de belijdeniscatechisatie voorbij is? Je wilt
je graag meer verdiepen in de Bijbel en in de leer van de
kerk? Dat kan! De CGO start D.V. in september met een
A en B-cursus voor geïnteresseerde gemeenteleden.

Welke vakken? Bijbelkunde, Dogmatiek, Ethiek,
Kerkgeschiedenis, Kerkelijke orientatie
en Sekten en stromingen.

Waar? Op zaterdagochtend
(1 x per 14 dagen) in Goes,
Dordrecht, Amersfoort en Rijsen
Op donderdagavond in Gouda.

Kosten? € 185,- (korting voor echtparen
en studenten).

Opgave bij: A.W. Burghout, Zijpestraat 26,
4675 CV St. Philipsland.
Tel. 0167 - 573118

Informatie: J.H. Mauritz, directeur, j.h.mauritz@cgo.nu

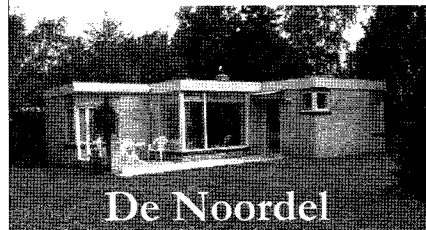
CURSUSGODSDIENSTONDERWIJS

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder
acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe
bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantie woningen voor
zorgvakanties. Ook uitermate geschikt
voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

Te huur aangebouwd huis bij
boerderij in **Barneveld** voor
2 personen. € 650,- excl. p/m
Tel. 0342-490783.

Te huur: ruime vrijstaande woning
aan de rand van **Aagtekerke**. Dicht
bij strand en prachtige wandel- en
fietsmogelijkheden. Ook mogelijk
in voor- en naseizoen. Bezet week
29-34. Tel. 06-15968874.

Vakantie U.S.A? Grand Rapids
Mich. U.S.A. In het vlakbij gelegen
schilderachtig stadje Rockford
geheel huis met 4 slaapkamers
of gedeelte daarvan te huur. Voor
info. bel 001 616 531 0487
Hollands gesproken of e-mail:
rich@rockfordambulance.com

ds. Joh. Verschuur:
**Waarheid in het binnenste of
bevindelijke Godgeleerdheid.**
Van € 38,- nu slechts **€ 19,90**

**Boekhandel Uitgeverij
Van Wijngaarden**
Vliegersvelderlaan 15, 3771 XE
Barneveld Tel./Fax: 0342-417335

Predikanten kijken voor fiscale zaken op:
www.roza.nl/predikanten

Wij verzorgen begrafenissen
(geen crematies) op de gehele Veluwe,
in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begrafenisverzoegers:

G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o. T 0341-253813

Kampen e.o. T 06-53363828

Rijssen e.o. T 0548-540053

overige plaatsen en b.g.g. T 0577-401689

Begrafenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. 0577-401689

BEGRAFENISVERZORGING VOS - VERTROUWD VERZORGD

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal,
Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

Vakantie Oostenrijk:

Te huur: prachtige luxe chalet
of app., 2-9 pers., in mooie
omgeving v. Saalbach-Hinter-
glemm, in elk seizoen.

Info: 06-51166845/0180-322181

T.h. zelfst. woonruimte bij boer-
derij, omg. **Barneveld**, 1 à 2 pers.,
tel. 0342-412974

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Neem voor meer informatie

contact op met

Dhr. H. den Hollander

Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

Zorgverleners

KRAAMZORG

THUIZORG

RST Zorgverleners.
800 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit & Kwaliteit!

Tel. (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Aagtekerke te huur comfortabele
2/1 kapwoning met vijver; per.
4 juli t/m 29 aug. Tel. 0118-584145.

Ten bate van het evangeli-
satielwerk in Amsterdam,
bieden wij u een rondlei-
ding door onze hoofdstad
aan o.l.v. Amsterdammer
dhr. J.C. Hotting. Tevens
bezoekt u onze evangelisa-
tiewerk 'Bij Simon de Looi-
er' waar u, onder het
genot van een kopje koffie,
e.e.a. over het evangeli-
satielwerk verteld zal worden.
Voor slechts €10,- p.p.,
(max. €50,- per gezin)
heeft u zo een boeiend
dagje Amsterdam.

Tot ziens!

Dagje Amsterdam?

D.V. zat. 9 of 23 mei

t.b.v. evangelisatielwerk Amsterdam

Reserveren: Via 078-681 9811 (dhr. J.C. Hotting).

Verzamelen bij Centraal Station a/d kant van 'Het IJ'

om 9.30 uur op zaterdag 9 of 23 mei.

DEPUTAATSCHAP EVANGELISATIE
GEREFORMEERDE GEMEENTEN